

KIỆT QUỆ TÀI CHÍNH VÀ TRÁNH THUẾ THU NHẬP DOANH NGHIỆP TẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 13/11/2015
Ngày nhận lại: 27/01/2016
Ngày duyệt đăng: 10/9/2016
Mã số: 9-16-12

Huỳnh Thị Cẩm Hà ()*
Nguyễn Thị Uyên Uyên (**)
Phạm Dương Phương Thảo (***)
Lê Thị Hồng Minh (****)

Tóm tắt: Bài nghiên cứu kiểm định tác động từ dự báo kiệt quệ tài chính (KQTC) của các công ty đến việc tránh thuế thu nhập doanh nghiệp (TNDN) thông qua phương thức điều chỉnh thu nhập và trì hoãn tiền thuế chi trả, mức độ tránh thuế TNDN trong bối cảnh trước và sau cuộc khủng hoảng tài chính (KHTC) toàn cầu vào các năm 2008-2009. Thông qua dữ liệu của các công ty Việt Nam (2006-2014) và phương pháp ước lượng GLS, kết quả nghiên cứu cho thấy, các công ty gia tăng thực hiện tránh thuế khi được dự báo KQTC. Nghiên cứu còn phát hiện, sau sự kiện KHTC toàn cầu 2008-2009, các công ty được dự báo KQTC giảm việc tránh thuế TNDN so với thời kỳ trước khủng hoảng. Ngoài ra, quy mô hoạt động của công ty, thời gian công ty niêm yết trên sàn chứng khoán được các công ty xem như là các lợi thế trong chiến lược tránh thuế TNDN.

Từ khóa: Kiệt quệ tài chính, thuế thu nhập doanh nghiệp, khủng hoảng tài chính toàn cầu.

Giới thiệu

Nếu trốn thuế TNDN là vi phạm pháp luật thì tránh thuế TNDN được hiểu là doanh nghiệp khai thác khoảng trống hợp pháp của luật thuế TNDN như những quy định chưa chắc chắn, rõ ràng hoặc sự biến động trong chính sách thuế để giảm thiểu số tiền thuế phải nộp mà không trái với quy định của pháp luật, nhằm giảm chi phí doanh nghiệp (Atwood và ctg, 2012; Dharmapala và Hines, 2009). Trong điều kiện Việt Nam hội nhập ngày càng sâu rộng vào nền kinh tế thế giới, các công ty trong nước chịu thách thức rất lớn từ các đối thủ cạnh tranh. Khi thị trường tiềm ẩn nhiều rủi ro khó lường thì các công ty có thể đối diện với nguy cơ KQTC và phá sản là điều có thể xảy ra. Trước khi tình huống xấu nhất xảy ra cho công ty thì giám đốc tài chính - người trực tiếp kiểm soát tình hình tài chính của công ty phải đưa ra các quyết

định tài chính linh hoạt nhằm quản lý tốt nguồn vốn, hạn chế tối đa các chi phí phát sinh. Đứng ở góc độ khách quan, tránh thuế TNDN là một phần trong chiến lược tài chính của các giám đốc nhằm tiết kiệm chi phí hoạt động, đặc biệt trong giai đoạn khó khăn.

Tại Việt Nam có khá nhiều nghiên cứu về KQTC doanh nghiệp, tránh thuế, trốn thuế TNDN được công bố. Tuy nhiên, chưa tìm thấy nghiên cứu nào về tác động của dự báo KQTC tới việc tránh thuế TNDN của các công ty. Xuất phát từ ý tưởng trên, bài nghiên cứu hướng đến các vấn đề: (i) Ứng dụng mô hình dự báo KQTC nhằm dự báo tình trạng KQTC của các công ty; (ii) Kiểm định tác động dự báo KQTC đến việc tránh thuế TNDN của các công ty; (iii) Kiểm định sự kiện KHTC toàn cầu 2008-2009 ảnh hưởng như thế nào đến việc tránh thuế TNDN trong mối quan hệ với KQTC.